

Den smalle bog

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 2. årgang. ISSN: 2446-0079

Hvem er det, der skriver?

Forfattere i Den smalle bog

Læs Den smalle bog fast

Kontakt og kolofon

En rejse ud i meningsløsheden

KLASSIKERLÆSNING: Stanislaw Lem: "Solaris" 1961. Af Egil Hvid-Olsen Den polske forfatter Stanislaw Lems science-fiction roman "Solaris" ...

Læs mere i Den smalle bog

-

Krisen som en gave
Finn Janning: "The Happiness of Burnouts" (The case of Jeppe Hein) Koenig Books, London 128 sider
(engelsk) Pris: 24,80 EUR ...
-

Om lethed i det tunge, kunst som forskning og fri natur som menneskestyret
Iben From (red.): "Erland Knudssøn Madsen", 240 sider, KunstCentret Silkeborg Bad 2016, 175 kr. Af Egil Hvid-Olsen Et digt kan være...
-

Det vanedannende ved at læse Baudelaire
Baudelaire i udvalg af Charles Baudelaire
Hæftet bog, 740 sider, 2. reviderede udgave, 2014 Det Poetiske Bureaus Forlag
Pris: kr. 3...

Litteraturen, bevægelsen, teksten

- Floret
- Hver mandag
- Hybenblod (Linda Nørgaards blog)
- Knud Steffen (Nielsens blog)
- Slagtryk

torsdag den 31. august 2017

Grovkornet miljøwestern

EDWARD ABBEY

"SKRUENØGLEBANDEN"

Det Poetiske Bureaus Forlag - Serien "Bureauets lommebibliotek"

Udkommet 3 marts 2017 - 660 sider

Pris: 200 kr

Af Jes Nysten

For nyligt genoptrykte The New Yorker de artikler, som blev bragt i tidsskriftet i sommeren 1962 af biologen Rachel Carson, og som kort tid efter blev samlet i bogen "Silent Spring". Den kom allerede på dansk i 1963 "Det tavse forår".

Bogen blev en bestseller på trods af det dystre indhold i bogen: at bla det stigende brug af sprøjtemidler i landbruget var med til at ødelægge fuglenes livsgrundlag - deraf metaforen: det tavse forår!

Men bogen fik en altafgørende indflydelse på den begyndelse miljøbevidsthed - og de dermed hørende forskellige miljøforkæmpere. Og bogen har ikke tabt hverken højde eller dybde. Nå Carson fx skriver »'Kontrol over naturen' er en frase født af storsnudethed, opstået i en barbarisk biologisk og filosofisk æra, da man mente, at naturen eksisterede for menneskets bekvemmeligheds skyld.« - ja, så lyder det lige så klart her i 2017 som det gjorde i 1962!

Begyndende miljøbevidsthed

Den begyndende miljøbevidsthed og dermed de begyndende "miljø-kampe" blev jo aldrig båret af en klar strategi og samlet i en fælles front, men blev spredt i mere eller mindre seriøse tiltag - nogle kortvarige og andre mere langsigtede og vellykkede. Nogle ganske fredelige - andre tog "miljø-kamp" helt bogstaveligt. Og svært er det at se, hvordan situationen egentlig tager sig ud idag!

Edward Abbey

SKRUENØGLEBANDEN

Sjovt nok var jeg igang med at læse de genoptrykte artikler i The New Yorker samtidig med at jeg var igang med at læse den bog, der her skal anmeldes:

Amerikaneren Edward Abbey's "Skruenøglebanden", der udkom i 1975, og nu er kommet på dansk i 2016.

Man kan vel sige, at denne roman indvarslede en ny fase i den voksende bekymring i USA for den tiltagende ødelæggelse af miljøet - en mere åben aktiv og til tider militant "miljø-kamp", som rettede sig mod en bred vifte af det man oplevede som overgreb på naturen. Romanen en vild og grovkornet "western" om fire originaler, der

slår pjalterne sammen for at befri naturen ved at bekæmpe den anonyme magt-elite, der er i fuld gang med at ødelægge naturen. Deres kamp er båret af det en af dem kalder "et velment had"! En anden formulerer det sådan "mit job er at redde den forbandede natur, jeg ved ikke noget der har større betydning".

Afgørende er at den sabotage de foranstalter er på diverse maskiner, der er igang med ødelæggelserne - arbejderne og teknikkerne slipper helskindet afsted hver gang. Det er jo ikke dem, der er fjenden men "de magtfulde" bag ødelæggelserne.

Utyske nr. 4

Gorm Rasmussens historiske prosa imponerer

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▼ 2017 (24)
  - september (2)
  - ▼ august (3)
    - Grovkornet miljøwestern
    - Munden bliver til en blomst med røde kronblade
    - Hvad gør et offer til krænker?
  - juli (1)
  - juni (2)
  - maj (4)
  - april (2)
  - marts (4)
  - februar (3)
  - januar (3)
- 2016 (34)

Slå op i Den smalle bog

Nettidsskrifter: Litteratur - Artikler og kritik

- Kornkammer
- Lithub
- Litteraturnu
- Modspor
- Salon 55

Nettidsskrifter: Kulturmagasiner og det, der ligner

- Atlas Magasin
- Ikaros
- Kunsten nu
- Vink København

Det er netop bogens - og den efterfølgende militante miljø-kamps - etiske debat: hvor går grænsen for en legitim, etisk forsvarlig voldelig modstand? Hvis dette overhovedet et etisk forsvarligt!

Det groteske, og det respektfulde

Man mærker at romanen er fra midten af 1970'erne. Her er intet af den moderne korrekthed: de fire er grove, platte og aldeles politisk ukorrekte. Der ryges, bandes og drikkes - og øldåserne og skodderne bliver ubekymret smidt i vejkanten.

Men på trods af det groteske set-up er bogen båret af en ægte dybfølt respekt for den forunderlige og livsnødvendige natur - helt uden den sentimentalitet, der klæber ved en del af den moderne "korrekte" miljø-forståelse.

Så lad mig slutte med et fint eksempel på dette:

"Men her i det sydøstlige Utah gjorde de små fyrretræer og enetræer ingen modstand overfor bulldozerne. Larvefodstraktorerne ryddede dem allesammen med en nonchalant lethed og skubbede dem til side, ødelagte og blødende, samlede dem i bunker af buskads, hvor de ville blive liggende for at dø og blive til kompost. Ingen ved præcist hvor følsom for eksempel et pinjetræ er, eller i hvor høj grad en sådan organisme af træ kan føle smerte eller frygt, og vejarbejderne havde helt sikker vigtigere ting at tænke på, men noget er dog etableret som en videnskabelig kendsgerning: et levende træ, revet op med rod, er mange dage om at dø" (S 138).

Indsendt af **Jakob Brønnum** Ingen kommentarer:

fredag den 25. august 2017

Munden bliver til en blomst med røde kronblade

Gorm Rasmussen

Utyske no. 4 – Livtag

Det poetiske bureaus forlag, 117 sider

Af *Anne Rye Andersson*

Det er med begejstring, at jeg som anmelder har stiftet bekendtskab med Gorm Rasmussen's Utyske-serie. Der foreligger pt. fire i serien, og det er den fjerde, jeg her vil anmelde. At læse Utyskerne er som at finde en glemt skat, hvori guldet måske ved første øjekast ser ud til at have fået et par misfarvninger, men hvor man hurtigt finder ud af, at guldet stadig er lige så gangbart som nyt guld.

På bagsiden af bøgerne finder man denne skrift: "UTYSKE er en serie af småbøger om den skygger som ikke flytter sig med solen ... sådan en har alle! En serie der lever op til titlen der er navnbeslægtet med tosse og tussmørke". Selve navnet på bogen UTYSKE vækker naturligvis opmærksomhed. Jeg var ganske uvidende om dette herlige ords betydning. Ifølge Den Store danske er ordet utyske derivet af ordet gespenst (af tysk Gespenst), altså et spøgefuldt utyske, et bæst.

Ifølge Wiktionary, Den frie ordbog, kan det betyde tre ting.
 1. uregerlig person, især sagt om BØRN!
 2. Skræmmende, uregerlig eller farligt dyr, eller
 3. Overnaturligt væsen i folketroen. Det er altså et ord, de kan betyde flere ting og som rummer mange nuancer, man ved ikke helt, hvad det er, men det, tror jeg, har netop været Gorm Rasmussen's mening med valget af navnet på denne miniserie.
 Utyske no. 4 med undertitlen 'Livtag' er betegnet som en roman.

Tiden er slutningen af århundredet, måske omkring 1880-1890, og politimester Davidius har med følge af syv vægtere slået døren ind på Helsingør's fattigherberg. De har et ærinde, og dette ærinde hedder rorkarl (ikke horkarl, som det også understreges i romanen!) Søren Jørgenson. Dette er starten på en

underfundig, forvirrende og morsom beretning om en fortrukken mand, der er mistænkt for at være spion. Romanen udfolder sig som en afhøring af denne rorkarl Søren Jørgensøn med glimt tilbage til rorkarlens liv.

Jeg skal gerne indrømme, at jeg måtte læse bogen to gange for at være sikker på at have et fuldt overblik, da den er meget fragmentarisk opbygget. Man skal holde tungen lige i munden! Det er et greb, der gennemsyrrer værket, og et greb der giver læseren anledning til måske at opleve, hvad rorkarlen oplever. Han er i starten fuld, siden tørlagt og lidende af alkoholdelirium, det er et blik ind i en tilstand, hvor nutid og datid flyder sammen, hvor bevidstheden simpelthen er i tvivl om Sandheden.

Det er også en trist beretning. Rorkarlen har ikke haft det let efter hustruens og parrets drengs død. Man forstår, hvorfor han slår sig på flasken, man ser de bristede drømme, de knuste håb. Man kommer ind i hovedet på ham. Samtidig følger vi politimester Davidius' ønske om at opnå berømmelse, og dette ønske blænder ham. Han kan ikke se klart og tillægger rorkarlen motiver og handlinger, han ikke har og formentlig ikke har begået. Men det ved kun vi som alvidende læsere, da vi i glimt får oplyst flere og flere fakta, der til sidst munder ud i den store indsigt.

Metakommentarer

Gorm Rasmussen benytter sig af metakommentarer. Undervejs i værket kommenterer han det, oplyser os og uddyber, og det virker rigtig godt, som hvis man fik en historie fortalt, jeg kan næsten høre hans stemme, selvom jeg ikke kender den.

Især ét bekendtskab skal vise sig at være af afgørende betydning for bogens handling, og det er mødet med en af disse mænd, Søren Jørgensøn ror for. Det er en assessor, der sidder i kancelliet, i Kongens Råd, og de får en ganske særlig relation. De snakker om alt, når rorkarlen ror assessoren hen til hans skib i skumringen.

Som de bliver mere og mere fortrolige opdager rorkarlen, at assessoren kan tale med de døde, har set himmerriget og helvede og så fremdeles. Davidius undrer sig over, hvordan en rorkarl kan have så stor en viden, han må være spion! Men vi ved, at han har den indsigtsfulde relation, og man har lyst til at råbe til bogen, i afmagt, at han er uskyldig, uheldig og både på det forkerte og rigtige tidspunkt på én og samme gang. Men det nytter jo ikke noget at råbe af bøger. Man fatter sympati for den sølle rorkarl, dette utyske som Davidius med stor møje og besvær forsøger at afhøre.

Samtidig er det en bog, der formår at få stemningen omkring tiden bragt til live. Man føler som læser, at man er blevet suget ind af tiden og spytet ud i år 1890. Bare beskrivelsen af lugten på herberget, når de alkoholiserede mænd skider i bukserne i deres senge. Det er flot gjort. Det er en følelse.

Selv sproget er skrevet, som hvis man var tilbage ved århundredeskiftet. Ordstillinger, store bogstaver, ordvalget. Det vidner om en forfatter, der er ægte folkorist og har en stor viden på området. Det skinner igennem. Det hele er meget harmonisk og autentisk, og det er ikke en nem nød at knække. Derudover er der indimellem meget poetiske sætninger, som man ville finde i digte, og det gør stemningen så fin, så blød som jeg forestiller mig rorkarlens indre er det.

Læs for eksempel dette citat fra bogen:

"Hendes øjne bliver kuglerunde, munden bliver til en blomst med røde kronblade og en hvid og mørkerød midte, og der kommer duft af mandler og varm, ung ilt derindefra – hun holder en pause, som han ikke forstår at udnytte, eller ikke tør, for måske bruser der en bi ud af den blomst – ”jeg går til hånde, jeg serverer!” Og blomsten blev igen en lukket mund, og så var hun smuttet.”

Eller her:

"Han brugte tiden til at gå i større og større cirkler om huset, der snart var oplyst af mange kerter og kastede skæret ud i klitterne som gule kronblade, og den vrede han følte, der var ligesom en kniv i tarmene på ham, og den rasende hjertebanken der tordnede (sundt og solidt, sådan som man kan lide at føle sit hjerte, når man er stærk og ung), det raseri var al sammen rettet mod den pige, der ikke var til stede, og vreden voksede, brusede i ham... og den rettede sig ikke et øjeblik mod generalmajorens hjem med nogen bitterhed, misundelse, eller retfærdig indignation, tværtimod elskede han stedet... for det var det lykkelige raseri han følte, og det er ikke løgn, men i tussmørket følte han sig skiftevis sort og helt hvid og pludselig dobbelt så stor.”

Gorm Rasmussen kan altså ud over at konstruere en spændende historie med de rigtige stemninger også noget med sproget. For mig som læser er

det en åben dør til en glemt tid, et fantastisk indblik i historien, og sådan har jeg haft det med hele Utyske-serien, som jeg synes, man skal gøre sig selv den tjeneste at læse. Det er sider spækket med viden, og det er så fint gjort, at det glider ned uden friktion. Jeg ser meget frem til næste bind i serien, og hvad Gorm Rasmussen så finder på poetisk at dissekere og sætte fokus på.

Indsendt af [Jakob Brønnum](#) Ingen kommentarer:

onsdag den 16. august 2017

Hvad gør et offer til krænker?

Spør i cirkler
 Louise Stuhr
 Forlaget Mellemgaard 2016

Af *Carina Wohlk*.

"Spør i cirkler" er navnet på Louise Stuhrs debutroman fra 2016. Titlen er tankevækkende: Hvis man følger spor i cirkler, kommer man til at gå i ring. Og det er da også tilfældet for nogle af bogens karakterer. De er på vildspor i sindets kringelkroge og leder efter en vej ud.

Forfatteren er uddannet jurist. Hun har boet flere år i udlandet – også i England. Og det er netop Cornwall i Sydengland, som udgør den stemningsfulde kulisse for hendes første roman.

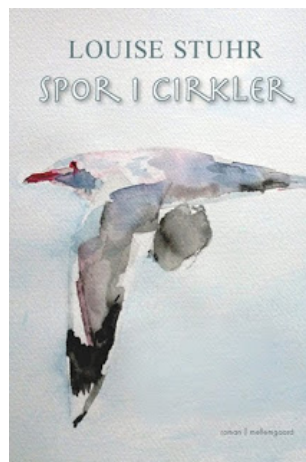
Psykologisk drama

Bogen er lanceret som et psykologisk drama. Skikkelser og skæbner væves sammen i et foruroligende handlingsforløb. Fortællingen får mund og mæle i tre stemmer. Røstene tilhører en yngre og knapt så forankret kvinde, en sorgfuld teenagedreng og en narcissistisk mand, der som autodidakt terapeut leger med andres følelser. Det sidste får fatale følger.

På overfladen glimter typisk engelsk landskabsidyl, hvor lunefuldt vejr og lindring i form af "a nice cup of tea" (se s. 54) er med til at tegne konturerne for handlingen. Men som læsningen skrider frem, skræbes der i det øverste lag, og et mere intenst og ildevarslende billede viser sig.

Fra offer til krænker

Det grundlæggende tema er interessant. Bogen drejer sig om forholdet imellem afmagt og magt. Hvad er det, der gør et offer til krænker? Bogen er optaget af de psykologiske mekanismer, der gør sig gældende i kølvandet på overgrebssituationer.

Den sidste afgørende scene rejser imidlertid et handlingsmæssigt troværdighedsspørgsmål. En af bogens hovedkarakterer ender med at lægge sig fladt ned for en anden af de fremtrædende figurer, selv om hun hele vejen igennem har følt et udefinerbart ubehag ved ham. Måske skal det illustrere den ambivalens, som nogle mennesker kan udløse. Måske skal det understrege styrken i længslen efter forløsning. Men kvindens overgivelse forekommer altså ikke realistisk.

Kill your darlings!

Louise Stuhr har et levende og rigt sprog. Indimellem løber billedbegejstringen dog af med hende. F.eks. på side 29, hvor sammenligningerne stiller sig i kø: "Som en amme bærer et svøbelsbarn" ... "som en klint af kalk" ... "som en løber på et skakbræt".

Billederne giver hver især mening i sammenhængen, men den excessive brug vækker irritation hos læseren. I hvert fald hos undertegnede. Et godt råd til forfatteren må lyde: Kill your darlings – for nu at blive i det engelske!

Alt i alt er "Spør i cirkler" en læseværdig bog. Temaet er spændende og sproget i glimt en nydelse. Det vil lønne sig for læseren at løfte sig op

over visse irritationsmomenter.

Indsendt af [Jakob Brønnum](#)

Ingen kommentarer:

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Indlæg \(Atom\)](#)

Rejser tema. Leveret af [Blogger](#).